

Třebíč

bazilika sv. Prokopa

Typickým příkladem míšení prvků domácí románské stavební tradice a importovaného gotického slohu v přechodovém období je trojlodní bazilika benediktinského kláštera v Třebíči (původně zasvěcená sv. Benediktovi) z druhé čtvrtiny 13. století. Masivní kvádrové zdivo spíše ještě románského trojlodí nese nad dvěma západními klenebními poli hlavní lodi a nad chórem gotickou žebrovou klenbu, jejíž osmidílné hvězdicové uspořádání odkazuje k porýnským vzorům. Stavbu zřejmě prováděla stavební huť z Porýní, která přinesla na Moravu prvky nového slohu. Oblouky jsou lomené, a to i v arkádách oddělujících lodi. Sdružená okna v závěru a zejména nádherný hlavní portál patří však ještě zcela slohu románskému. Bazilika, citlivě a invenčně dostavěná v baroku, je natolik osobitou stavbou, že byla společně s třebíčskou židovskou čtvrtí zapsána do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Některé další památky Třebíče a okolí

V roce 2003 byla do seznamu UNESCO zapsána společně s třebíčskou bazilikou i židovská čtvrť Záměstí. Pro veřejnost to bylo překvapení. Jde však zřejmě o nejzachovalejší židovskou čtvrť v Evropě s více než stovkou obytných domů, dvěma synagogami,

hřbitovem s obřadní síní, židovskou radnicí a především zachovanou urbanistickou strukturou.

Nádherný románský portál kostela sv. Jana Křtitele v Měříč je dílem stavební huti benediktinského kláštera v Třebíči.

► Závěr baziliky se slepými arkádami a trpasličí galerií je originální architekturou, pro kterou nenajdeme ve střední Evropě srovnání.

- ▲ Při zaklenutí hlavní lodi valenou klenbou se síť masivních štukových žeber prokázal F. M. Kaňka mimořádný cit pro historickou architekturu.
- ◀ Nádherné románské rozetové okno je umístěno ve středním poli pětibokého presbytáře.
- ◀ Osmicípé hvězdové klenby nad presbytářem jsou u nás ojedinělým importem rané gotiky z Porýní.
- ◀ Předsíň byla postavena ještě v románském stylu, její klenby však už směřují ke gotice.
- ▶ Nádherný románský hlavní portál používá kombinace bílé žuly na sloupky a žlutého pískovce na reliéfní články.
- ▶ Také okna trpasličí galerie sdružená po pěti jsou u nás neobvyklá.

